

Construïm el futur!

Eixos d'actuació per al sindicalisme republicà i
per al desplegament de la justícia social

**Un nou model productiu,
noves relacions laborals**

intersindical-csc.cat

**INTER ///
SINDICAL**
TREBALL | REPÚBLICA | JUSTÍCIA SOCIAL

Construïm el futur!

Eixos d'actuació per al sindicalisme republicà i
per al desplegament de la justícia social

**Un nou model productiu,
noves relacions laborals**

Aquest document és de caràcter integral. **La Intersindical** es reserva de forma exclusiva el dret a alterar-lo, modificar-lo o fer qualsevol mena de separació dels apartats que el conformen. Per qualsevol reproducció dels continguts, de manera total o parcial, ja sigui per mitjà digital o físic, citeu-ne la font i l'autoria de **La Intersindical**.

Primera edició: novembre de 2021

La Intersindical

Construïm el futur!

Eixos d'actuació per al sindicalisme republicà i
per al desplegament de la justícia social

Un nou model productiu, noves relacions laborals

Sumari

Introducció	7
Un nou model productiu, noves relacions laborals	13

Vine amb nosaltres! Afilia't!
<https://www.intersindical-csc.cat/afiliat>

Introducció

Quaranta anys de neoliberalisme

A partir del 2008, molts dogmes econòmics liberals van començar a trontollar. Van haver de passar quasi 40 anys des que es van imposar gairebé de manera inqüestionable. A finals dels anys setanta i a principis dels vuitanta va irrompre el neoliberalisme financer especulatiu de la mà de Ronald Reagan (EUA) i de Margaret Thatcher (Regne Unit). El president nord-americà i la primera ministra britànica van propagar dues idees força que es van convertir en hegemòniques i van esdevenir quasi dogmes de fe: (1) l'Estat és un nosa i, per tant, s'ha de reduir a la mínima expressió, i (2) la societat no existeix; només l'individu i els interessos privats que el mouen. Sobre aquesta base es va aixecar una arquitectura política i ideològica que ha monopolitzat les polítiques públiques i econòmiques durant 40 anys.

En aquest quasi mig segle, l'aparell ideològic neoliberal ha imposat una política econòmica rigorista (control estricte de la inflació, del dèficit i del deute públic) materialitzada en privatitzacions, retallades del finançament dels serveis públics i precarietat laboral. Un model que ha esqueixat més profundament la cohesió social i ha promogut que una minoria, cada cop menys de caràcter industrial i més de tarannà rendista, fagocités la riquesa produïda col·lectivament, mentre la majoria havia de viure cada vegada amb menys.

El 2008, aquest model, rendista i especulatiu, va patir la primera crisi encara que no la definitiva. La bombolla immobiliària va esclatar i va provocar la fallida de centenars de bancs i fons d'inversió que només s'havien preocupat per embellir el seu compte de resultats. Milions de persones van perdre l'habitatge, la feina i el futur. Però, salvar-los no era la prioritat. Segons les elits polítiques i econòmiques, allò que comptava era rescatar els bancs per evitar que l'anomenat sistema col·lapsés.

La sacsejada del 2008 va evidenciar la inviabilitat del model econòmic neoliberal, però no n'hi va haver prou per provocar un gir de guió. Al contrari, les elits van retorçar la retòrica i van imposar l'explicació que la crisi no l'havia motivada l'economia especulativa de casino, sinó el deute i el dèficit públic. Els culpables eren els estats per no haver sabut administrar correctament les finances públiques. En consonància amb aquesta interpretació, l'anomenada "troika" (la Unió Europea (UE), el Fons Monetari Mundial (FMI) i el Banc Central Europeu (BCEM)) va imposar, sobretot al sud d'Europa, programes d'austeritat severs que van debilitar encara més uns sistemes de benestar de per si molt febles.

Dotze anys més tard ha irromput la crisi derivada de la pandèmia de la Covid. Un cataclisme que no només ha demostrat la inoperància del neoliberalisme i de les polítiques d'austeritat, sinó que ha deixat paleses les conseqüències greus d'haver desmantellat els serveis públics i d'haver deslocalitzat la producció de béns necessaris per afrontar situacions d'emergència.

En aquest context, les elits polítiques i econòmiques occidentals comencen a veure que l'única alternativa per sostenir el seu model capitalista passa per la inversió pública massiva (independentment dels efectes sobre el deute públic) i per enfortir els serveis públics. Han hagut de passar 40 anys per arribar a aquesta conclusió. 40 anys de neoliberalisme devastador. Tocat, però no enfonsat. Per això cal restar amatents per impedir que la sortida de la crisi actual no sigui la mateixa que la del 2008, en què res no va canviar, ans el contrari, l'economia rendista i especulativa es va reforçar. Avui, això és inadmissible, perquè ens hi juguem el futur.

Com a treballadors i treballadores organitzades tenim la responsabilitat de fer propostes valentes i viables per garantir el futur de totes les generacions d'aquest país, les que estan aprenent, les que treballen –o no– i les que poden començar a gaudir de la jubilació.

El marc polític, social, econòmic i cultural de l'Estat espanyol no és l'espai en el qual, com a comunitat nacional, podem endegar propostes orientades al bé de les majories treballadores. Ans al contrari, les propostes –assolibles– que posem sobre la taula tenen un recorregut ben curt dins el marc actual o, fins i tot, són pràcticament impossibles de dur a terme. És per això que fixem els eixos que considerem necessaris per a bastir una societat justa en un país lliure en forma de República Catalana.

Una campanya per protegir les persones i defensar les polítiques públiques vers el mercat. Una campanya per construir el futur.

En aquest context de crisi i d'intervenció expansiva de les administracions públiques, **La Intersindical** enceta una campanya per consolidar un model socioeconòmic en què, primer, les persones siguin l'objecte prioritari d'atenció i, segon, la política supleixi el mercat (hegemònic durant els últims quatre decennis) a l'hora de definir la direcció econòmica del país. Una campanya per no tornar a repetir una sortida de la crisi com la del 2008, que s'articula al voltant de set eixos que persegueixen assentar les bases d'una societat cohesionada, beneficiària d'una vida decent i amb major grau d'autonomia i llibertat.

La Intersindical fem una proposta integral de futur per a les majories socials on el benestar col·lectiu estigui per sobre del lucre individual, amb tres camps cabdals:

- 1.- EL MODEL PRODUCTIU
- 2.- EL TREBALL
- 3.- LA PROTECCIÓ SOCIAL

PRIMER.

UN NOU MODEL PRODUCTIU.

La base de qualsevol construcció és clau per a garantir-ne la viabilitat. Si els fonaments són sòlids i ben assentats és possible encarar el futur amb garanties. En cas contrari, l'edifici té tots els números de desplomar-se. D'ençà del 1995, Catalunya va girar l'esquena a la indústria com a sector productiu prioritari, i va apostar pel turisme i la construcció. En l'àmbit sociolaboral, les conseqüències derivades d'aquestes decisions han estat catastròfiques. Més precarietat, més temporalitat, sous misèrrims, baixa qualificació i índexs d'atur inadmissibles. Un patró socialment insostenible i un model productiu mancat d'autonomia i de futur. Sotmès als vaivens de les conjuntures econòmiques i als pols econòmics dominants, que s'allunya (cada vegada més) de les economies industrials vertebrades al voltant de la innovació i la tecnologia; les que marquen la pauta de futur.

Guanyar sobirania econòmica exigeix capgirar el model productiu. No només implica reindustrialitzar el país, sinó també construir els consensos socials necessaris per garantir unes condicions laborals dignes que permetin als treballadors viure i no només sobreviure.

SEGON.

UN SALARI MINIM DE 1.300€ PER REVERTIR ELS SOUS DE MISÈRIA.

El model productiu vigent a Catalunya s'ha sustentat a base de pagar sous misèrrims als i a les treballadores dels serveis vinculats al turisme i, per extensió, a l'àmbit dels serveis. Durant molt anys, la societat ha subvencionat l'empresariat d'aquest sector, perquè els salaris baixíssims que han pagat no han contribuït, via cotitzacions socials, a sustentar el sistema públic de benestar. Un empresariat que ha maximitzat els beneficis i, a canvi, no ha aportat res a la societat. El salari mínim és la condició imprescindible per tallar de soca-rel aquesta sagnia. S'erigeix com la baula clau per consolidar un nou model productiu assen-tat sobre la base de salaris dignes i llocs de treball decents, però també opera com a mecanisme redistributiu de la riquesa, perquè, com passa amb els con-venis col·lectius, fixa uns mínims per a la retribució de les persones treballadores de manera que limita els ingressos de la propietat de l'empresa.

TERCER.

REDUCCIÓ DE LA JORNADA LABORAL PER GUANYAR AUTONOMIA I LLIBERTAT.

L'automatització de processos industrials que incrementen la productivitat aboca directament a reduir el temps de treball. La dinàmica històrica ha estat rebaixar-lo progressivament, però fa 100 anys que va quedar estancat en 40 hores setmanals. Una jornada laboral que no s'ajusta als sistemes de producció actual. Treballant menys es genera més riquesa que fa cinquanta anys. Per tant, avui el problema no és d'escassetat, sinó de redistribució de la riquesa. La jornada laboral de 32 hores setmanals amb el mateix salari ho garanteix, i és una mesura cabdal per forçar la corresponsabilitat de les tasques de cures i domèstiques que recauen sistèmicament sobre les dones, alhora que posa en valor el lleure i l'autonomia de les persones.

QUART.

UNES PENSIONS SUFICIENTS PER A VIURE L'ENVELLIMENT AMB DRETS I DIGNITAT.

El benestar de les persones s'ha de garantir des del naixement fins a la mort. Ens trobem en un context en què la robotització i la digitalització permeten garantir la productivitat amb menys esforç i temps de treball de les persones, en tots els sectors. I en què cal garantir el repartiment del treball, així com el dret a la vida no supeditada a la lògica laboral. Per això aquesta vida laboral s'ha d'escurçar en benefici del temps lliure.

Aquest canvi mana garantir unes pensions de jubilació dignes i suficients que permetin la ciutadania viure l'envelliment amb seguretat i autonomia. La viabilitat dels sistema de pensions és plenament sostenible amb una fiscalitat justa i un model productiu i laboral digne i sostenible.

CINQUÈ.

UN SISTEMA DE SERVEIS PÚBLICS SÒLID.

La primera condició per assegurar una vida digna a les persones és bastir un sistema de serveis públics sòlid, com a garantia d'equitat i benestar. Una xarxa de protecció primària: un sistema públic de salut robust; un d'ensenyament de qualitat i que no segregui; un sistema de pensions generós; i uns serveis socials amb una àmplia cartera de prestacions. Però fortificar un sistema de benestar públic també implica reconsiderar el paper de l'Estat en l'economia. Passar d'avaluar-lo com una nosa a considerar-lo un actor protagonista a l'hora de determinar i condicionar la política econòmica del país.

SISÈ.

UNA RENDA BÀSICA UNIVERSAL PER ALS NOUS TEMPS.

Els nous sistemes de producció plantegen reptes que hem d'afrontar amb models sostenibles basats en el benestar de la majoria. Uns models focalitzats en el coneixement, els salaris dignes i la reducció de la jornada laboral, acompanyats, alhora, de polítiques públiques estructurals que permetin emancipar-nos dels designis del mercat. Una possibilitat per aconseguir-ho és a través d'una renda bàsica universal que garanteixi uns mínims de dignitat, eradiqui la pobresa i alliberi de l'angoixa d'un futur incert. Una renda que deslliuri moltes dones de subjugacions, pugui el llistó de les condicions laborals, dinamitzi l'economia local i, sobretot, millori la salut de milions de persones.

SETÈ.

UNA LLENGUA DE TOTHOM PER UNA SOCIETAT COHESIONADA.

Una característica intrínseca d'un sindicat de classe és aspirar a influir en totes les dimensions de l'àmbit socioeconòmic i canviar les relacions que hi tenen lloc per a fer-les més justes i equitatives. Les relacions de poder entre grups socials i entre comunitats tenen sempre una dimensió lingüística, que a Catalunya es

manifesta en la progressiva subordinació i residualització del català, també en el món laboral. Revertir les relacions injustes exigeix també fer-ho en l'àmbit lingüístic, que implica reparar el mal que s'hagi produït i establir unes relacions noves, basades en la igualtat i la reciprocitat entre comunitats, perquè no hi ha llengües i comunitats lingüístiques de primera i de segona.

La Intersindical engega aquesta campanya perquè les receptes neoliberals, defensades per les elits polítiques i econòmiques per sortir de la crisi derivada de la pandèmia de la Covid, s'han demostrat fallides i no garanteixen el futur ni el benestar de la majoria de la població dels Països Catalans.

La Intersindical fixa set eixos d'intervenció que han de permetre consolidar una societat cohesionada, que reparteixi equitativament la riquesa col·lectiva, reconegui el valor de les cures i afavoreixi la corresponsabilitat de les mateixes, i permeti el desenvolupament autònom de la persona garantint la reducció del temps de treball i la vida laboral.

Un nou model productiu, noves relacions laborals

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

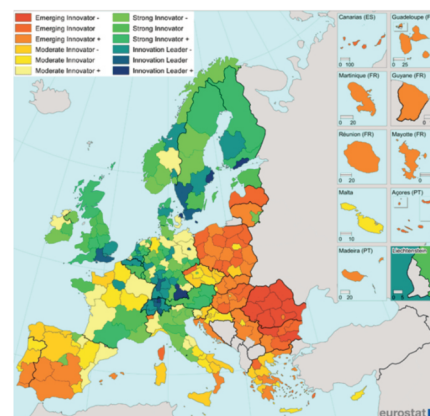
Un model productiu sense futur.

Els últims 25 anys el model econòmic i productiu del país s'ha transformat significativament. D'un sector industrial amb un pes relatiu molt important (havia arribat a representar el 45% del PIB als anys setanta) s'ha passat a un altre de serveis, especialment vinculat a la construcció, l'hostaleria i el turisme. En conseqüència, el pes de la indústria a Catalunya s'ha reduït fins al 19% i l'ocupació en el sector representa el 16% dels i de les treballadores. Índexs amb tendència a disminuir si no s'aposta per capgirar el model productiu actual.

Després de la crisi econòmica de 1995, Catalunya va apostar decididament pels serveis i pel turisme de masses. D'altres països van optar per alternatives diferents. Per exemple, el País Basc ho va fer per la indústria i per una política de suport generós a aquest sector. Avui, l'economia basca és més sòlida i amb millors perspectives de futur que la catalana. Però no només va apostar per la indústria, sinó que ho va fer amb visió de futur; des d'una perspectiva tecnològica i d'innovació, la qual cosa ha suposat, per exemple, que el País Basc figurei en el rànquing regional europeu (UE) d'innovació com a "innovador fort" (posició 93 de 240), mentre que Catalunya figura com a "innovador moderat" (posició 108). Persones expertes han descrit el País Basc com "un tros del sistema d'innovació alemany a la riba del Cantàbric".

Ramon Aymerich, a *La fàbrica de turistes (Pòrtic, 2021)*, explica així aquesta transició d'una economia industrial a una de serveis:

"La crisi del tèxtil en la dècada dels setanta havia estat el preludi de la pèrdua de la potència industrial. El moment clau hauria estat el 1986, quan

Mapa regional europeu segons el grau d'innovació.
Eurostat 2021

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

es fa efectiva l'entrada a la Comunitat Econòmica Europea, es van liberalitzar els intercanvis i moltes empreses, la majoria de capital familiar, van descobrir que els productes que fabricaven no eren competitius. Davant d'això tenien dues opcions possibles: una era invertir, millorar els seus productes i provar de competir; l'altra era vendre l'empresa i desentendre's d'una activitat a la qual ja no veien futur. Moltes empreses van triar la primera solució, però moltes van optar per vendre i invertir els guanys en borsa o, preferentment, en el sector immobiliari i el turisme”.

Aparentment, el trànsit d'un model industrial a un de serveis no hauria de ser ni bo ni dolent per si mateix. El problema són les conseqüències radicalment diferents que es deriven d'un model i de l'altre.

Efectes colaterals d'una economia abocada al turisme, la construcció i l'hostaleria.

EFFECTE INTERN.

A Catalunya, el procés de desindustrialització ha obert una espiral de conseqüències gens favorables per encarar el futur amb garanties. Menys indústria equival a més treball temporal, salaris més baixos, menys qualificació i menor productivitat (fa 25 anys que la productivitat creix a un ritme molt lent, del 0,3%). Una situació que consolida un sistema basat en la precarietat, en què preval el benefici ràpid i conjuntural. Un model que propaga els seus efectes perniciosos més enllà de l'àmbit laboral fins a repercutir en l'àmbit educatiu en forma de fracàs escolar i baixa qualificació. A Catalunya, l'índex de persones ocupades amb baixa qualificació (màxim ESO) supera el 30%, mentre que als països europeus amb més benestar aquest percentatge fluctua entre el 10 i el 20%.

Un còctel perniciosos que repercuteix també en la sostenibilitat de sistema públic social, perquè el treball temporal i els salaris baixos aporten cotitzacions mínimes per sustentar l'estat del benestar, però, en canvi, les víctimes d'aquest model laboral són usuàries de tots els serveis públics. I així ha de ser.

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

La deriva del model sustentat en el turisme, l'hostaleria i la construcció, amb el greuge que significa que Catalunya sigui una comunitat autònoma espanyola amb reduïdes competències polítiques, econòmiques i fiscals, implica serioses dificultats per disposar de recursos per falcar el sistema de protecció social, així com la poca capacitat política per dissenyar polítiques públiques socials, econòmiques, lingüístiques i culturals adients a les necessitats dels canvis demogràfics recents. Catalunya, a diferència d'altres zones amb models productius menys dependents del turisme, l'hostaleria i la construcció ha passat de 6 milions d'habitants a 7,4 en 25 anys sense disposar d'eines d'estat per a garantir la cohesió social del país i el benestar de les majories treballadores.

EFFECTE EXTERN.

Més enllà de consideracions ideològiques, des de la perspectiva política i econòmica, Catalunya forma part de la Unió Europea (UE). Avui la indústria competeix en un context de gran intensitat tecnològica. Al continent es juga una batalla transcendental per a la innovació (energies renovables, intel·ligència artificial o biotecnologia), entre d'altres raons, per no perdre l'estela dels dos pols tecnològics mundials: la Xina i els EUA. En ambdós països, i més enllà del que pregoni l'ortodòxia econòmica, els estats juguen un paper clau en la política tecnològica i d'innovació amb perspectiva estratègica.

L'Estat opera com a inversor fonamental i de risc en multitud de projectes els quals, de retruc, serveixen per enfortir la indústria nacional. En aquesta lògica, els bancs d'inversió estatals són una peça clau. Alemanya compta amb el KfW o la RP Xina amb el CDB, el qual no només opera en substitució de les finances privades, al·lèrgiques al risc, sinó que també actua per crear oportunitats pels productors.

Per exemple, el CBD xinès ha desenvolupat un paper clau en el desenvolupament del sector de l'energia eòlica i fotovoltaica. Són bancs que aposten per invertir en àrees amb un elevat valor social i oberts a concedir préstecs arriscats dels quals el sector comercial no en vol saber res.

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

I A CATALUNYA?

Ni de lluny com a Alemanya o a la Xina. L'assumpte de la banca pública fa 15 anys que s'arrossega i mentre Catalunya sigui una comunitat autònoma espanyola, mai en disposarà. Més enllà d'aquest dèficit, se n'albiren d'altres:

1.- ESCASSA APOSTA INNOVADORA.

El sector industrial només rep el 3% de tot el finançament del sistema de R+D+i. Històricament els diferents governs de Catalunya no ha fet una aposta estratègica i seriosa per a la innovació;

2.- PREOCUPACIÓ CONJUNTURAL PER LA INDÚSTRIA.

Massa sovint, el govern català, i per extensió l'espanyol, només es preocupa de la indústria quan el canvi de conjuntura posa en perill o elimina alguna fàbrica emblemàtica. L'exemple immediat del tancament de la Nissan ho constata;

3.- EMPRESARIAT AL·LÈRGIC AL RISC.

La base empresarial és sol·lícita a l'hora de demanar subvencions, però poc tirada a invertir amb perspectiva innovadora. Òbviament, hi ha excepcions, però el traç gruixut defineix un model productiu tecnològicament feble, de baixa productivitat i excessivament dependent del sector del turisme, que vol dir extremadament vulnerable al canvi de la conjuntura econòmica, com s'ha demostrat arran de la pandèmia de la Covid;

4.- DEMORES INJUSTIFICADES SOBRE QÜESTIONS LABORALS CLAU.

Certes urgències en l'àmbit laboral no s'han abordat amb la rapidesa que seria desitjable. Un exemple: la llei de Formació i Qualificació Personals es va aprovar el 2015, però fins enguany, sis anys després, no s'ha creat l'Agència Pública de Formació i Qualificació Professionals de Catalunya (FPCAT) prevista a la norma. Una agència amb personalitat jurídica pròpia, que s'ha de convertir en el centre de gravetat a partir del qual orbiti tot el sistema d'FP. Una de les tasques que té assignades l'agència, per exemple, és acreditar la qualificació professional de les persones que treballen sense cap titulació. A Catalunya, aquest col·lectiu representa el 45% de la població.

La redefinició de la formació professional és urgent i necessària per aconseguir consolidar la integració de tot el sistema, vertebrar un model de formació professional integrada i consolidar una proposta catalana d'FP dual. A Catalunya, la manca de professionals en diferents oficis és un dèficit estructural. La reconversió no només serà industrial, energètica i econòmica, sinó també ocupacional, de formació professional i de noves relacions laborals.

**Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals**

L'ara o mai dels fons "next generation".

La manera com s'han avaluat els fons "next generation", la primera vegada que la UE mutualitza una emissió de deute, és pròpia d'un país sense visió estratègica a llarg termini i sense capacitat per planificar més enllà dels cicles electorals. L'arribada dels fons "next generation" s'ha concebut com l'última oportunitat per capgirar el model productiu de l'Estat espanyol. Un altre "ara o mai", que no presagia gaires bondats. Diferents condicionants auguren que potser els fons no s'utilitzaran com seria desitjable.

1.- SOM UNA COMUNITAT AUTÒNOMA ESPANYOLA.

El primer handicap rau en la circumstància que Catalunya sigui una comunitat autònoma de l'Estat espanyol. Això suposa que el govern català no gestionarà directament el fons, sinó que els rebrà condicionats als criteris d'equitat fixats per Espanya en relació amb la resta de comunitats autònomes. Per tant, són altes les probabilitats que els fons que es rebin no s'ajustin a les necessitats del país derivades de la necessitat imperiosa de reformular el model econòmic.

2.- FONS CONDICIONATS A "REFORMES ESTRUCTURALS".

El segon condicionant, i no pas menor, és que després de la primera remesa de 19.000 milions d'euros que ha rebut el govern espanyol, la segona, de 12.000, resta condicionada a que s'executin el que n'anomenen "reformes estructurals". D'una banda, la del sistema de pensions, en la direcció de retallar-les, i, de l'altra, la reforma laboral, en la direcció de "flexibilitzar el mercat de treball". Dues apostes que van en direcció contrària a la voluntat de garantir

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

una vida digna i decent a les persones, però també que no s'ajusten al nou model productiu que es pretén impulsar.

3.- QUI ES BENEFICIARÀ DELS FONDS?

El tercer repte fa referència a qui serà el beneficiari dels fons "next generation". Tot apunta que seran grans transnacionals, que sovint operen en règim de quasi monopoli, l'objectiu de les quals no és tant vertebrar i cohesionar un país, sinó embellir el seu compte de resultats.

4.- CANVIAR FINESTRES?

El quart condicionant, absolutament transcendent, fa referència a la pregunta; en què s'invertiran els diners del fons "next generation"? A principis de juny de 2021, els mitjans de comunicació anunciaven que els particulars podrien accedir a ajudes de fins a 5.000€ per canviar les finestres de casa per millorar l'eficiència energètica. És una opció, però no es pot repetir l'error que va suposar l'anomenat Plan Zapatero (2009), que per reactivar l'economia va abocar 50.000 milions d'euros destinats bàsicament a construir obra pública. Els ajuntaments van decidir quines infraestructures eren prioritàries i els resultats, comptades excepcions, van ser nefastos, perquè no es va crear ocupació i, a sobre, es va engreixar un sector pernicios com ho és la construcció.

Nou model productiu, noves relacions laborals

El nou model productiu de base industrial innovadora no pot suposar una degradació de les condicions laborals. Un nou model productiu no té futur si no l'acompanya un nou model de relacions laborals. Una estructura productiva de baixa intensitat industrial i tecnològica, de poc valor afegit i de perfils professionals poc qualificats, genera llocs de treball temporals i mal pagats, i menysté el rol que juga el treball i els treballadors i les treballadores a les empreses. Característiques del tot inadequades per bastir una economia industrial de futur i amb elevat component innovador.

La possibilitat d'acomiadar el o la treballadora només interessa a l'empresariat que no aporta valor. Aquells que només clamen per major flexibilitat, perquè, com

**Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals**

que els llocs de treball que creen són fàcilment reemplaçables, el que els interessa és poder acomiadar les persones contractades quan els convingui i tornar-los a contractar quan els necessitin. Aquest model imperant a Catalunya durant decennis no té futur. L'única alternativa és crear llocs de treball de qualitat, aquells que són imprescindibles per a garantir la viabilitat del projecte industrial i que l'empresariat no els pot substituir fàcilment, perquè són clau per al futur de l'empresa.

Les ocupacions de més qualitat han demostrat major capacitat de recuperació durant la darrera crisi econòmica i els països amb major qualitat d'ocupació, com ara els nòrdics, han patit menys les conseqüències de la crisi derivada de la Covid. Existeix una correlació directa entre qualitat laboral i taxa d'ocupació. Pel que fa a aquest índex, a la UE, Espanya ocupa el tercer lloc per la cua (65,7%) només per sobre de Grècia i Itàlia. Per contra, a la franja alta se situen tres països que són "líders innovadors", segons l'oficina estadística de la UE: Alemanya (81%), Suècia (80,8%) i Països Baixos (80% de taxa d'ocupació). Espanya resta 15 punts per sota d'aquests països pel que fa a l'índex d'ocupació.

La baixa ocupació va combinada amb una precarietat contractual elevada. El 2020, els contractes indefinits van representar només el 13,9% del total de formalitzats. Les estrelles contractuals a Catalunya són els contractes d'obra i servei, i els eventuais per circumstàncies de la producció. Dues figures contractuals que palesen objectivament quin model de relacions laborals impera al nostre país i, alhora, quina tipologia d'activitats empresarials dominen. Sobre la base àmpliament majoritària de contractes temporals no es pot bastir un model productiu sòlid capaç de competir amb les economies de l'entorn i que, alhora, sigui capaç de projectar-se a través de la innovació. Només una economia de serveis que pivota en el turisme, l'hostaleria i la construcció pot beneficiar-se del model contractual vigent, del qual extreu rèdits econòmics ingents. Òbviament, el futur no passa per aquí.

Contractes de treball registrats. 2020						
	19 i menys	20-24	25-29	30-44	45 i més	Total
Indefinitos	10.400	43.164	53.509	125.472	79.127	311.312
Ordinari temps indefinit	6.619	25.858	32.254	78.905	49.674	193.310
Foment de la contractació indefinida	51	60	35	124	329	599
Indefinit discapacitats	10	79	87	379	462	1.017
Convertits en indefinits	3.360	17.167	21.133	46.064	28.662	116.386
Temporals	112.046	384.820	312.297	680.718	438.420	1.928.301
Obra o servei	38.545	121.809	100.310	265.768	190.640	717.072
Eventuals circumstàncies producció	60.901	200.117	158.146	325.985	184.792	929.941
Interinitat	11.401	57.417	49.688	85.577	57.138	261.221
Temporals o discapacitats	45	204	208	777	1.131	2.365
Inserció	48	50	44	255	225	622
Relleu	8	122	269	547	279	1.225
Jubilació parcial	0	0	0	0	3.625	3.625
Substitució jubilació 64 anys	0	3	12	23	12	50
Pràctiques	453	3.914	2.542	913	80	7.902
Formació	518	556	38	91	62	1.265
Altres	127	628	1.040	782	436	3.013
Total	122.086	427.984	365.806	806.190	517.547	2.239.613

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

Després de la Segona Guerra Mundial i fins a finals del segle XX, la proporció de la renda de la població ocupada i els beneficis obtinguts per les empreses es movien en paral·lel. Si la indústria guanyava més, els i les treballadores ingressaven més. Això s'ha acabat, les empreses guanyen més i la classe treballadora menys, amb l'agreujant que augmenta el nombre de persones desocupades, sobretot en el sector dels joves poc o gens qualificats. Avancem cap al que s'anomena en l'argot anglosaxó una *winner-take-all economy*, una economia en la qual el guanyador s'ho enduu tot. Una minoria acumula benestar i poder, i la resta de la societat sobreviu. Els ingressos del capital augmenten i els del treball disminueixen. Les repercussions socials són enormes. Un gran volum de classe treballadora precària desconnectada entre ella, amb baixa autoestima, amb feines que no els diuen res, sense veu ni posició negociadora i allunyats de les decisions polítiques, exclosa d'una societat de la qual ja no se senten partícips. Els anomenats "riders" s'erigeixen en l'exemple paradigmàtic. Alguns països han sabut avançar-se a aquesta situació. Per exemple, Suècia i Alemanya, que han format els i les treballadores en noves tecnologies amb l'objectiu de garantir-los un lloc de treball.

Tanmateix, diferents teòrics apunten que la propagació de l'automatització de processos i la digitalització generarà menys ocupació. El treball humà serà prescindible? Llavors s'esdevé el dilema que es desprèn de l'anècdota, segurament apòcrifa, protagonitzada pel president de la Ford i Walter Reuther, secretari del Sindicat Unit de la Indústria Automotriu (UAW). Mentre passejaven per la fàbrica, equipada amb la primera generació de robots, Henry Ford va preguntar al sindicalista: "explica'm Walter, com penses convèncer a aquests perquè s'afiliïn al sindicat?". Reuther el va contestar amb una altra pregunta: "com els convenceràs tu perquè comprin cotxes?". El problema de les nostres societats no serà gestionar l'escassetat, sinó repartir la riquesa. El creixement basat en l'explotació, és a dir el model econòmic de les societats occidentals, ha fet fallida.

Així mateix cal abordar i visibilitzar el valor del treball reproductiu, tant el que es fa dins del mercat laboral regulat com el que es fa fora d'aquest i el que es desenvolupa a les llars. Un treball que ocupa les dones de manera molt majoritària.

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

Pel que fa al treball regulat, les dades són clares des de fa dècades. L'actual marc laboral, capitalista i androcèntric, aboca al gruix de les dones a l'ocupació de llocs de treball assenyalats com de baix valor afegit, sovint amb jornada parcial, molts dels quals són fonamentals per al desenvolupament del sistema productiu i la immensa part, vitals per evitar-ne el col·lapse, tal com ha posat de relleu la pandèmia de la Covid.

El biaix de gènere és alhora l'argument invisible però central per a limitar l'accés de les dones a llocs de treball qualificats, malgrat que el nombre de dones graduades universitàries és més alt que el d'homes.

En el marc laboral no regulat, aspectes intrínsecs del model d'explotació capitalista-patriarcal en què es veuen obligades a operar les dones de classe treballadora, s'agreugen: salaris baixos, condicions laborals que s'assimilen a l'esclavatge, assetjament sexual i per raó de sexe de manera sistemàtica, invisibilització, conculació del dret al treball regulat i a la sindicació, entre altres.

En el que s'anomena esfera privada, el treball de cures i sostenibilitat de la vida que assumeixen les dones de quinze anys o més es calcula a nivell global en més de 9,7 bilions d'euros anuals, dada que triplica anualment el valor de la indústria mundial tecnològica. A l'Estat espanyol, aquest treball de cures no remunerat significa el 14,9 del PIB.

Un nou sistema productiu de base industrial i substrat innovador, la transició a un nou model energètic, la reindustrialització, les inversions en coneixement, la visibilització i valorització del treball reproductiu, i l'emergència del treball no regulat exigeixen un nou sistema de relacions laborals, que La Intersindical identifica amb aquestes cinc propostes:

1.- REDUCCIÓ DE LA JORNADA LABORAL.

Es tracta d'una mesura d'ampli abast i de conseqüències diverses, que permet posar en qüestió allò que no funciona: el "presentisme", la "baixa productivitat", la precarietat, l'atur, les malalties laborals, les limitades i insuficients mesures de conciliació i corresponsabilitat de les tasques de cura o l'esclatxa de gènere.

Alhora, permet dibuixar nous escenaris en què el creixement de l'economia se situa exclusivament al servei de les persones. En certa mesura, gràcies a la redistribució dels beneficis, s'estableix un equilibri entre el treball i el capital.

2.- UN SALARI MÍNIM CATALÀ.

Una mesura transcendental, perquè les repercussions positives que se'n deriven són diverses: (1) redueix la creació de llocs de treball precaris; (2) garanteix salaris dignes; (3) evita l'anomalia dels treballadors pobres; (4) enforteix la capacitat negociadora dels treballadors; (5) té un efecte multiplicador, perquè pressiona a l'alça el salari de la resta de la distribució salarial; i (6) opera com a mecanisme redistributiu de la riquesa.

3.- REFORÇAMENT DELS SERVEIS PÚBLICS.

La crisi de la Covid ha demostrat que una estructura sòlida de serveis públics és clau per mantenir cohesionada la societat. També ha constatat el fracàs de les polítiques d'austeritat, promogudes per la UE i aplicades pel govern català, que van escapar el finançament de la sanitat, l'educació i els serveis socials.

Però més enllà de la quasi unanimitat sobre l'imperatiu de reforçar i consolidar l'estat del benestar, emergeixen dues necessitats:

1.- Convertir l'Estat en un actor protagonista de l'economia. No només ha d'actuar com a mer "administrador" que vetlla per corregir els defectes del mercat, sinó que ha de condicionar la política econòmica i incidir profundament en aquells sectors de futur que transformaran les societats. Aquest protagonisme, que sovint implica inversions de risc, s'ha de compensar amb un retorn dels beneficis que pugui generar l'activitat promoguda i que no siguin monopolitzats per l'empresa privada, que és el que passa sovint. L'exemple paradigmàtic, ben actual, és el cas de les farmacèutiques.

2.- El protagonisme de l'Estat i per extensió de la resta de nivells de l'administració pública també ha d'implicar que aquests actors assumeixen la titularitat i la gestió de serveis estratègics que ara rau en mans privades, com ara la gestió d'infraestructures claus o dels serveis essencials.

**Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals**

Un nou model
productiu,
noves relacions
laborals

4.- PENSIONS DIGNES.

El benestar de les persones s'ha de garantir des del naixement fins a la mort. El nou model productiu implica també una reconceptualització del treball. A conseqüència de l'augment de la productivitat, l'aportació de la tecnologia en els sistemes de producció, la major especialització i qualificació dels i les treballadors el temps laboral s'ha d'escurçar i garantir que les persones guanyem autonomia.

No és res més que poder repartir el treball, distribuir la riquesa, reduir l'atur i disposar de temps de vida per a desenvolupar-nos en llibertat. Per això, en aquest context, és prioritari garantir unes pensions de jubilació dignes i suficients que permetin la ciutadania viure i envellir dignament.

5.- RENDA BÀSICA UNIVERSAL.

La Intersindical considerem necessari posar a l'agenda el debat de la Renda Bàsica Universal i poder construir-ne els rudiments de la seva viabilitat. La RBU, que es pagaria a tota la ciutadania, hauria de quedar fixada al llindar de la pobresa, que avui és de 11.365 € l'any per persona a Catalunya.

Construïm el futur!

Eixos d'actuació per al sindicalisme republicà i
per al desplegament de la justícia social

intersindical-csc.cat

INTER
SINDICAL
TREBALL | REPÚBLICA | JUSTÍCIA SOCIAL